

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v stolnem
farovžu.

Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Dr. Etbin Henrik Costa.

Neizmerna in pri sedanjih žalostnih razmerah nenadomestljiva zguba zadela je vso slovensko domovino: umrl je v četrtek 28. jan. v Ljubljani o 1/2 9. uri na večer blagor. gospod dr. E. H. Costa. Bodočnost bo še le prav pokazala, kaj da smo Slovenci z njim zgubili. Bog nam ohrani dolgo let še gospoda dra. Jan. Bleiweisa, skušenega zagovornika naših pravic, obudi mu pa enakomiselnega podpiratelja, ki ima vsaj nekoliko onih zmožnosti, ktere so prijatelji in neprijatelji na dru. Costi občudovali! — to je vse, kar v veliki bridkosti zarad nepričakovane zgube reči in želeti zamoremo.

Pokojnik je bil sin c. kr. ravnatelja glavne mitničarije v Ljubljani; svoje študije zvršil je na graškem vseučilišču, kder je — komaj 22 let star, doktor modroslovja in pravoznanstva postal. Spisal je najpred v nemškem jeziku več znanstvenih knjig, ki so učenjake pozorne storile na nja bistro glavo ter mu je ministerstvo ponujalo častno mesto profesorja na Krakovskem vsenčilišču; pa blagega moža navdajala je želja, delovati v domovini, pospeševati blagor zapuščenega naroda slovenskega.

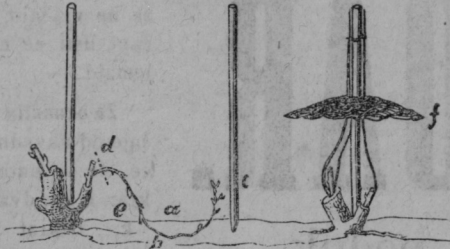
Kot odvetnik v Ljubljani pridobil si je po svoji izredni učenosti in bistrosti kakor tudi po svoji nesebičnosti srca vseh, ki so pri njem pravne pomoči iskali. Ko zasije s cesarsko diplomom leta 1860 Slovincem milejše solnce, zastavil je tudi dr. Costa vse svoje sijajne zmožnosti narodnej stvari ter je bil zaporedoma v kranjski deželni zbor, od tega pa v državni zbor voljen. Povsod, v dež. kakor drž. zboru, se je odlikoval po svoji redki izurjenosti v vseh zadevah javnega življenja. Ob direktnih volitvah v drž. zbor l. 1873 je pa mož, kateremu se druga ni očitati moglo, kakor da noče z liberalci proti cerkvi in duhovenstvu vleči, združenemu hujskanju nemčurjev in — mladoslovencev podlegel, namesto njega pa — nemčur voljen bil! Možu tolikih zmožnosti, tako neutrudljive delalnosti in krepke, neustrašene volje ni bilo treba vsiljevati se za „prvaka“ ali zakotno proti kateremu tekmeču zvižaje kovati in ga spodrivati, — njemu je odlično mesto med voditelji slovenskimi samo ob sebi pripadalo. Zato ga najdemo povsod na čelu, kder je šlo za pravično narodno stvar: bil je dež. odbornik, ud dež. šolskega sveta, po smrti Tomanovi ves čas prvosednik „Matice slov.“ in eden najmarljivejših spisovateljev, podpredsednik kmetijske družbe, narodne čitalnice in pol. društva „Slovenije“ itd. Vsaka pravična stvar našla je v njem najkrepkejšega podpornika, ki je z vso vnetostjo pospeševal v deželi in zunaj nje narodnostno stvar. Spadal je blagi Etbin tudi k „deležnikom“ našega kat. tiskovnega društva.

Pri tolikem vsestranskem trudu, ko si blagi mož nobenega počitka ni privoščil; pri velikih duševnih bridkosti, katerih mu je prizadevala strast in zavist nasprotne stranke, se ni čuditi, da se mu je sicer krepko zdravje preneglo porabilo. Umrl je za raka v želodecu po silno kratki bolezni v 43. letu svojega življenja.

Imena dra. E. H. Coste narod slov. nikdar pozabil ne bo!

Gospodarske stvari.

Način pomnoževanja trsov, da se v prvem letu grozdje dobi.

Vse spodnje Štajersko noter do meje se peča z vinorejo, vse južne strani njenih gorice so s trsem obsajene; nikjer se pa trs po „živicah“ („vlačencah“ = „Senker“) toliko ne pomnožuje kakor po goricah Sotskih in Črešenskih tje do sv. Dubá. *) Še ni davno tega, kar je bil ta kraj jedini, iz kterege so se trsne sajenice skoro za vso Celjsko okolico dobivale in tudi še za bolj oddaljene kraje. Črešenski obkoreninjeni trsi „živice“ so bile tukaj dolgo časa najbolj v dobrem slovesu in to po pravici, ker med mešanico zelenike, tantovine in blanka je bilo vendar veliko tudi beline, zeleničiča in močre cimotovke. **) Odtod se more na tisoče tega trsovja dobiti, ki ima vrh žlahtnosti še prav nizko ceno, kar tistim, ki bolj na množino in nizko ceno gledajo, nakupovanje trsja odondot polajšuje.

Ta način rezanja z „vlačencami“ (***) je pa v zemljiščih močne rasti zavolj tega posebne koristi, ker se ne le trte s koreninami, ampak tudi več grozdja pridelava.

Navadno se na Štajerskem močen trs na 1—2 čepa in na 1 bika ali locen reže. Z vlačenco se pa tudi še nov za se stoječ trs dobi, če se trta tako dolga pusti, da se kakor kaže obris a—b blizo 6—8 palcev v zemljo položi in da na zgornjem koncu c z 3—4 očesi še iz zemlje moli.

Bik ali locen zaredi v plitvi in topli zemlji veliko močnih, tako imenovanih privrhnih korenin (Thauwurzeln), po katerih tudi stari trs nekoliko moči nazaj dobiva, ki jo je moral prej dolgi trti oddajati. ****) Zajedno dobivajo po teh novih koreninah na sprednjem koncu iz zemlje moleče

*) Vsako spomlad se po sabotah tudi v Mariboru po tisoč in tisoč „vlačenc“ poproda. Največ jih prihaja iz Slovenskih goric, iz fare sv. Barbare pri Kačnjeku (Wurmberg.) Vredn.

**) Ti žlahtni trsi so prej ko ne odgojenci iz vinogradov pesestva v Sotski (Einöd, v cirkovski fari); prejšni posestnik, vitez žl. Rezingen, kterege štaj. kmet. družba za svojega uda šteje, je bil izvrsten vinorejec in je prvi boljša plemena trsov v te kraje zaplodil. Pis.

***)) Tako se pomnožuje trs na Ogerskem, kakor kažejo A. žl. Babo Nr. 2 „Weinbau“ landwirtschaftliche Tafeln. Pis.

****) To menda ni po vsem res, kajti skušnja uči, da se listje med stari trsom in zakopanim delom trte posuši, ker žene sok naprej do novega vzrastka, ne pa nazaj do starega trsa. Vred.

trte puščena očesa toliko moči, da grozdje na nji dozori in še nove mladike izrastejo, katerih očesa so kakor pri starem trsu za prihodnje leto tudi rodovitna.

Spomladi se ta novi trs blizo starega trsa d odreže in iz zemlje potegne.

S takim pomnoževanjem koreninastih trsov se dobi v dobro in globoko prekrčeni, rijolani zemlji ali v širokih, s kompostom ali preležanim gnojem dobro pognojnih jamah mnogo močnih trsov, katerih veliko let ni treba grobati, ker se del od d—e tudi v podaljšanje glavne korenine (Stammwurzeln) porabi, ki postane, ker se tudi še od močne jednoletne trte c poljubno veliko v to porabiti more, 3 čevlje in še čez dolga, kar se z izrejevanjem obkoreninjenih trsov v trsovnicah ne da lahko doseči.

S presajevanjem takih vlačenc se dobi na vsak način že v prvem letu močnejša rast kakor z 1—2 letnimi obkoreninjenimi trsi iz trsovnic, kateri pa pred tretjim letom popolnoma razvitega grozda ne dajo.

Če se del a—b v koš pogroba in trta v njem z dobro drnjato prstjo zasuje, in če se jeseni trs s košem, oziroma s kepo prsti vred, na svoje novo mesto v dobro predelano zemljišče presadi, se doseže že v prvem letu popolnoma lepo grozdje.

Seveda večih novih nasadov po tem načinu napravljati ni lahko mogoče; ali prazne prostore, tako imenovane rečine, po vinogradih popolnjevati, kder se sajenice slabo obnašajo, za to pa je ta način kakor vstvarjen. Tudi za nasajenje malih oddelkov v vinogradu s posebnimi trsnimi plemeni, iz katerih hočemo zaranege sadu imeti, je ta način vsega priporočena vreden. (Opomniti pa moramo, da se to le pri starih trsah, ki nastavljajo po več mladik, goditi sme, kajti vlačence ga izžemajo, da toliko preje konec vzame. Vredn.)

Po zimi, ko v zasneženih vinogradih delati ni mogoče, bi lahko viničarji stotine takih košev napletli, k čemur ni treba nobene posebne spretnosti, kajti najbolj prosto delo iz poljubno debelih protov ali šibic je za ta namen dobro.

Pa ne le takih košev, ampak tudi strešice *) f proti mrazu, smodu in toči bi se moglo po zimi

*) Takih krožnatih strešice iz vrbovega protja sem prvokrat vidil na mednarodni razstavi v francoskem oddelku za deželne pridelke leta 1862 v Londonu. Te sicer par krajcarjev več veljajo od onih v „Weinlaube“ in „Landbothe“ priporočanih papirnatih, pa zato so bolj trpežne in varujejo tudi smoda in drobne toče. Strešica se na tri, jednako vsaksebi, pa ne pregloboko v kol zabite lesene žrebke nad trsom obeša. Predno se kol v zemljo zabije, zvrtajo se enako vsaksebi plitve luknjice v njem in sicer tako, da se ne poškoduje; v luknjice se potem po potrebi in rasti trsa leseni žrebliči potikajo in na nje strešice više ali niže obešajo, tako da slednjič nad grozdjem visé. Včasih je treba nekoliko pomoči, da se trte skozi strešice sredi pretrejejo in potem vrh strešice h kolu privežejo. Tudi listje pomaga slednjič strešico držati, ki do bratve obvisi. Pis.

na tisoče in tisoče naplesti in viničarji bi imeli vrh tega zaslužek.

Kako marljivo porabijo nasproti nam naši gorenjski sosedi Kranjci zimski čas! Po sto in sto ljudi kmečkega stanit se peča z spletanjem sit iz žime in iz kovinskega svila (drot), ki jih ljudje tudi po drugih deželah radi kupujejo. Zopet sto in sto drugih nareja stvari iz lesa in slame za hišne in poljedelske potrebe, kar potem po sejnih križem svetá prodavajo.

Kako lahko bi si naši kmečki ljudje vsakotletne stroške za te neobhodne potrebščine prihranili in zlasti viničarji, katerim včasih trda hodi, s takim delom kaki postranski krajar zaslužili!

V Celju meseca januarja 1875.

J. M. Wokaun.

Gospodarska dela meseca februarja

V hiši in dvoru. Semenska žita se morajo očistiti, delo meseca januarja zaostalo se mora dovršiti in poljsko orodje pregledati in popraviti.

V hlevih. Obrejena živina se mora dobro krmiti in nadzorovati, ovcam se pripusti oven, če se hoče, da meseca julija vržejo.

Na vrtu za zelenjavo. Tople grede ali parniki se naj napravijo in obsejajo; če je vreme ugodno, se lahko že seje na druge grede salata, špinača, grah, selar, rumeno korenje itd., v tople grede pa se naj sejejo kumare, dinje itd.

V sadovnjaku. Drevesa se morajo obrezati in očediti mahú, lišajev in stare skorje. V hiši se lahko požlahtnujejo mlada drevesa, tudi že presajajo, če dopušča vreme in kraj. Živi ploti naj se zasajajo in popravljajo.

V vinogradu. Trsje, katero je za vlačence pripravno, naj se položi in zakoplje. Za nove nasade naj se zemljišče krči, rifola, gnoj v vinograde nosi, naj se groba in tudi reže, če vreme kaže.

Na polju in senokošah. Struge se naj iztrebijo. Če je še mnogo snega, se mora marljivo pepel, prst, blato in druge enake stvari po snegu potrošati; seive, ki jih je mraz vzdignil, se morajo na suhah njivah povajati. Če pripušča vreme in lega, se še ta mesec lahko orje, oves in grah seje. Detelja se naj povlači in kamenje pobere. Senokoše se morajo očistiti. Če zemlja ni zmrzla, se lahko voda napelje na senokoše; senokoše se naj pognojijo z golobnjakom ali kurnjakom, po mokrih se naj potrosi apno, mavec (gips), pepel ali saje.

V ulnjaku. Kupljeni ali prodani panji se morajo ta mesec prenesti.

V logu. Gozdi se morajo iztrebiti, posekana drevesa odpeljati, jelševino in mecesnovo seme se mora nabirati. Smreke, hoje, borovje, breze se posejajo ali zasajajo. Smola se začne nabirati.

Državni zbor.

V 103. seji zbornice poslancev dné 25. jan. so bile na dnevnem redu prošnje koroškega dež. zbora, trgovinskih zbornic v Celovcu in Ljubnu, da se izdelá črta zeleznice iz Trbiža do Potabla. Odbor je temu pritr dil dostavljajé, da naj vlada še v tem letu predloži dotično postavo drž. zboru. Tržaški in goriški poslanci govorili so zoper ta predlog z ozirom na to, da odpira omenjena železnica trgovini pot v Benetke, ne pa v Trst, in da bo to tržaške Italijane, kateri se — po besedah poslanca Nabrgoja — itak že k Italiji nagibljejo, še bolj nevoljne storilo.

Nja predlog, da se ta stvar iz dnevnega reda spravi, ni obveljal, kakor tudi ne predlog Kellerspergov, da se prošnje vladi v preudarek izročijo. — Tudi tehtni ugovori tržaškega poslanca Teuschel-na zoper to železnico bili so bob v steno. Pri glasovanju obveljal je z vsemi proti 29 glasom odborov predlog s tem, da se vladi obrok ne stavi, kedaj da dotično postavo predloži. Italijanski pohotni politiki bi ne moglo nič bolj služiti kakor ta sklep, kajti ž njim pridobi lahonsko hujskanje v Trstu še več tal, italijanska vlada pa korist najkrajše poti za svojo trgovino v naše in nemške dežele. — Naj omenimo slednjič pomenljive besede, katero je odborov poročevalec, dr. Herbst, pri tej priliki izustil. Rekel je: „Prvi razlog, zakaj da odbor ta predlog podpira, je ta, da smo k temu obvezani po veljavni, narodopravni pogodbi. Naj se tudi to marsikomu malovažna stvar dozdeva, je vendar izvrševanje pravice v življenju poglobitna stvar, in pravico zmajevati se pravi obstanek države in narodov zmajevati.“ Pravo! g. doktor. Kde so pa ti Vaši pravni nazori tačas bili, ko ste glasovali za vničenje veljavne pogodbe, katero so svetli cesar v imenu svojih katoliških podložnikov sklenoli bili s poglavarjem kat. cerkve, katero so s svojim podpisom potrdili in v državnem zakoniku razglasiti dali prav tako, kakor ono ital. pogodbo zastran železnice. Pa pravice kat. cerkve in katoličanov in pa pogodba z Italijansko — ja Bauer, das ist etwas Anderes!

V 104. seji 27. jan. so bile sklenjene naslednje stvari: Seidnovih tovarišev predlog, da se ob nezgodah davki odpisujejo, se sprejme s tem, da naj vlada dotično postavo v smislu §. 6. postave o reguliranju zemljišnega davka od 24. maja 1869 državnemu zboru predloži; odbije se v odborovem smislu predlog Čerkavskijev, da bi gališka ustanova v podporo ubožnih srenj pri stavbah šol davkov in pristojbin oproščena bila; slednjič se sprejmó in odboru v posvèt izročé nekteri od dra. Koppa zastran vseučilišč nasvetovani predlogi.

V 105. seji so prišle na vrsto prošnje grško-katoliških duhovnikov iz več dekanij na Gališkem, da bi se jim kongrua povišala. Po predlogu dra. Russa se je pa v sklep povzela sploh katoliška duhovščina in se vladi naroča, da naj brž ko mogoče predloži postavo vravnajočo redno plačo duhovnikov. — Ker je Rusinec Pavlikov zagotavljal, da so duhovniki zedinjene grške cerkve ustavoverci, in ker so na njih prošnje tudi na duhovnike latinskih obredov milostljivo ozreti se blagovolili, se ima naše duhovenstvo ustavovercem zahvaliti, če dobi kaj za navrzek. — Vse drugo bile so malenkostne stvari, ki bi prav za prav spadale v dotične dež. zbere, katerim so pa gospodje centralisti perutnice tako pristigli, da se ne morejo več vzdigniti nad cestne in vodne stavbe in pobirajo le drobtinice, ktere jim raz mize visokega drž. zbora padajo.

O 106. seji 1. febr. ni druga poročati, kakor da se je cel kup prošinj v raznih zadevah vladi izročil v preudarek. Ko bi vlada le eno reč iz vseh teh prošinj posnela, namreč: da ne more ona iz središča vsem krajnim koristim zadostovati, da je toraj treba odvsredbe — decentralizacije!

Dopisi.

Iz Ljubljane, 2. febr. (Dr. Costa. Trgovinska zbornica.) Nepričakovana smrt dr. Coste je hudo pretresla vse Slovence, liberalci in nemškutarji pa so srca veseli in ošabno že dvigajo po koncu glave, češ, da sedaj na Kranjskem ptujcem rožce cvetó. Dokler je dr. Costa še živel, bali so se ga protivniki naroda slovenskega, ker so živo čutili njegove veljavo pri ljudstvu in vsestranske njegove zmožnosti. Videli so, da dokler dr. Costa stoji na straži slovenskega naroda, ne bode lahko mogoče prevariti ga. Zato so poskušali vse, kar koli si je kedo izmislil, da bi spodbili veljavo in zaupanje dr. Coste pri ljudstvu. Sumičili so ga, kar so mogli, ter podtikali mu najgrše namene, da bi le narod od njega odvrnoli; in z žalostjo moramo reči, da po nesrečnem bratovskem razporu je „Slov. Narod“ v tem oziru prekosil še „Tagblatt“ in druge nemčurske liste.

Pa vse to početje je bilo zastoj. Večina slovenskega naroda je previdela neizrečno važnost dr. Coste in mu je kljub vednemu hujskanju liberalcev — nemčurskih in slovenskih — ohranila svojo udanost in zvestobo. To se je najlepše pokazalo pri pogrebu rajnega. Dasi zarad kratkega časa ni bilo mogoče smrt njegovo naznaniti na vse kraje in prijatle njegove povabiti k pogrebu, ker še 48 ur ni ležal na mrtvaškem odru, se je vendar zbrala tako obilna množica iz vseh krajev slovenskih, da Ljubljana tacega pogreba še ni videla! Župani iz ljubljanske okolice pa njihovi namestniki nosili so blagega mrliča. Ljubljanski gospódi se je zdelo nekoliko čudno, da so ga nosili kmetje in bi bila menda raji vidila, da bi ga bili vlekli konji na pokopališče; a nam se je zdelo to jako lepo in pomenljivo, da so ljudski predstojniki nosili ljudskega zastopnika k pogrebu. Ob krajih svetili so sokolci pa deželni uradniki. Pred mrličem so šla razna društva ljubljanska s svojimi zastavami, pa deputacije vnanjih krajev, in ginljivo je bilo viditi dolge vrste kmetov, ki so ljubljenca naroda slovenskega spremljevali z moleki v rokah na pokopališče. Za njimi je prišla deputacija ljubljanskih gospá in gospodičin v črni svilnati obleki, potem usmiljene sestre, frančiškani in duhovenstvo. Za mrličem pa so šli sorodovinci, uradniki, vojaščina, mestjani pa dijaki, katerih menda šolsko vodstvo ni povabilo, da bi bili šli skupno v vrsti pred mrličem, kakor je sicer pri imenitnih osebah v

navadi. Ljudstva se je vse trlo in reči smemo, da ga je spremljevalo več nego 10.000 ljudi k sv. Krištofu. Prav in lepo je tudi bilo, da so bile med pogrebom po večem štacune tudi nasprotnikov naših zaprte, kajti še najhujši protivniki ne morejo tajiti, da je bil dr. Costa eden najrazumnejših mož ne samo v Ljubljani in na Kranjskem, ampak rekli bi, v celej Avstriji. Vencev, katerih so mu razna društva darovala, našteli smo 35, zastav pa je bilo 8. Pri današnji besedi v čitalnici se je g. dr. Bleiweis s prisrčnim govorom spominjal dr. Coste ter se v znamenje velikega zaupanja, ktereja je rajni užival, skliceval ravno na njegov sijajni pogreb!

Mikalo Vas bo zvediti, da je po Ofenheimovi pravdi slavnoznani minister Bahans zavrgel pritožbe o nepostavnostih pri volitvah za kupčijsko zbornico, ki se je vsled tega včeraj osnovala. Za predsednika so izvolili žitnega kupca Dreota, ki je v svojem govoru povdarjal, da se noče niti z narodno niti z cerkveno politiko pečati, ampak le skrbeti za korist (?) dežele kranjske. Ko bi teh tičkov že tako dobro ne poznali, bi jim morda kaj verjeli, tako pa je vse njih prizadevanje zastoj! Radovedni smo, kaj da bodo storile sodnije, katerim se bode dala prilika preiskovati postavnost teh volitev.

Iz Ljutomera. (G. dr. Srnee in — volilci.) Precej enostranski dopis v „Nar.“ mi je povod, da spregovorim o stvari, o ktereji bi bilo res najpametneje — molčati.

Naš deželni poslanec g. dr. Srnee je na dan 26. dec. l. l. sklical svoje volilce v Ljutomer, da jim o svojem delovanju sporoča. Prišli so na ta poziv samo 4 volilci. Bili so pa razun g. okr. glavarja še nekateri drugi gostje kot poslušalci navzoči. Gosp. poslanec je razlagal, kar je storil in česar ni storil; o šolstvu govoril je najobširneje in ga celó do neba povzdigoval, čeravno nam zdaj od te strani največa nevarnost za narodnost žuga. O národnem delovanju v dež. zboru ni skoro druzega nič povedal, kot da je mladostenec in da hoče to tudi ostati. Zdaj pa vemo, pri čem da smo!

Neki hud nemškutar, pa na važnem mestu stoječ gospod, se je enkrat izustil, da so mladostenenci njih najboljši pionirji. To radi verujemo, ker imamo še pet zdravih čutov na sebi in vidimo, kaj da se na svetu godi, kako da se naši najhujši nasprotniki prisrčno veselé rovarskega dela „mladih“ na Českem in na Slovenskem, ker so „mladi“ s svojim liberalizmom dognali stvar, ktere bi ne bi nemčurji sami nikdar mogli, da so namreč narodno stranko na dvoje razcepili, vedé se kot najljutejši zoperniki katol. cerkve.

Gosp. dr. Srnee je nekako nezadovoljnost poslušalcev občutil, ter je sobo zapustil in naročil poslušalcem, da naj se posvetujejo, ali še je vreden njih zaupanja ali ne; če ne, potem

je pripravljen svoj mandat položiti. Ko je spet nazaj prišel, izrekli so mu še navzoči **3 volilci** svoje zaupanje, in on ostane poslanec.

Iz Ptuja 27. jan. —r— Včeraj smo imeli jako slovesen pogreb. Pokopali smo enega najstarejih ptujskih meščanov, g. Fürsta, ki je 24. jan. v 82. letu svoje starosti mirno in lepo po krščansko v Gospodu zaspal. Najmanj pol Ptuja je bilo na nogah. Tudi učenci realne gimnazije, mestne in slovenske šole so spremljali pokojnika. . . . Čemu in zakaj to? prav za prav ne vemo, ker nam kaka posebna zasluga rajnega mestjana za občni blagor ni znana. (Kedar je kaka cerkvena svečanost, ne morejo gospodje ne ene šolske ure pogrešati; kedar pa je kaj druga, zamo-rejo vse. Vredn.)

Po ptujskodravskem polju in po haloških gorica-h je sneg skoro že ves skopnel, in vinogradi se že prav pridno obdelujejo — reže se in groba. Zimska setev, tožijo ljudje, da je zelo trpela.

Od sv. Križa pri Ljutomeru. (Diplo-matičen obed alj kaj?) Te dni sem izvedel, da je naš gosp. okr. glavar na sv. Štefana dan povabil nekoliko županov k sebi na obed. Sama po sebi je ta reč nedolžna, ali župan, ki se je tega obeda vdeležil, nikakor ne more biti na-sproti gosp. glavarju samostalen, in zato ravno se bojimo za naše župane, da ne bi bolje gosp. glavarju kot ljudstvu, ki jih je izvolilo, služili. Ne bom tistih županov, ki so se tega obeda vde-ležili, imenoval, želel bi samo, da naj ljudstvo na svoje župane pazi, da mu zvesti ostanejo, in ako to ni, naj pri volitvah bolj značajne župane voli.

(Ali je samo naključba bila, da so se župani gostovali istega dne, ko je g. dr. Srnec za popoldné volilce bil na shod povabil? — Pri vsem spoštovanju do ces. oblastnij moramo ven-dar gg. župane opominjati, da si pred vsem dru-gim varujejo samostalnost na vse strani. Vred.)

Od sv. Lovrenca v slov. goricah 31. jan. (Obžalovanja vredna nesreča.) Denes se je v Mosteh blizo Pesnice grozna nesreča zgodila. Kmet Fr. Dolenšak je ustrelil dva svoja sina! Starejši France, 23 let star, je bil vojak, od jeseni na odpustu doma; mlajši 21letni Valentin bil je zadnjokrat vojaščine začasno opro-ščen. Že več let sem se je sosedom dozdevalo, da Dolenšak na hipe ni pri pravi pameti; o tak-ih trenutkih je navadno jako surovo z svojo ženo delal. Sinova sta ob takih dogodkih sicer svojo mater branila, očetu pa nista ničesar hudega prizadevala; v obče sta se štela med pridne fante. Tudi v saboto večer je bil tak nemir; žena je, kakor vselej, zbežala.

V nedeljo odide s starejšo hčerjo k rani božji službi. Po storjenih navadnih opraviilih gredó vsi ostali domači: oča, sinova in dve hčeri, ena 14, druga 9 let stara k zajutruku. Oča zajme nekoliko žlic, potem gre v zadnjo hišo,

vzame dve nabiti puški, odpre nekoliko duri, ustrelí enega v glavo, da se zgrudi na tla, potem zgrabi drugo puško in nameri na drugega; ta neki milo prosi, pa nič ne pomaga, tudi tega v glavo ustrelí, da se mrtev zvrne. Ker prvi ni bil pri priči mr-tev, ga nesrečni oča s puško udari, da se puškin ročnik na dvoje razkolje. Starejša deklica med tem groznim dejanjem s hiše zbeži, mlajšo pa oča, vzemši kolač kruha, v sobo zapre, rekši: „Pazi na nju in pridna bodi“, — ter odide. Ker je ključ v vratih ostal, prihité brž ljudje na po-moč. Enega nesrečnežev še najdejo živega, pa tudi ta umrje, preden pride duhovnik. Oče gre potem za Pesnico doli do mosta pri Dornovi in za železno cesto dalje proti Ptuju; kam da je šel, še se zdaj ne vé.

Ta nesrečni človek je bil sicer mirnega ob-našanja, ne pijanec; ako je pa le malo pil, je bil neki celó zmóčen in to je trpelo tako do osem dni. Sinova sta neki oba presv. Jezusovega Imena tje-den pri spovedi in sv. obhajilu bila, kar je vsaj nekoliko tolažbe za nesrečno mater.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Vse druge dogodke v kot stavlja velikanska pravda Ofenheimova, pri kateri so bile dozdanj priče zaslišane ter se prične 4. t. m. izpovedovanje zvedencev. Ker se ob kratkem popisati ne da izpoved bivšega ministra Giskre in sedanjega min. Banhans-a, se mora popis zarad pomanjkanja prostora na prihodnji čas odložiti. Za danas le rečemo, da se smola vseh drži, ki so v to pravdo zapleteni. „Deut-sche Ztg.“, toraj list Giskrine stranke, pravi v poročilu o zagovoru Giskre: „Kaže se, da ima zotoženec hibo na sebi, ktera se pa socialna bolezen imenovati mora. In da se je ta soci-jalna bolezen razkrila, je zasluga Giskre, česar sicer naravnoč ni namerjaval, ampak je le hotel svojega ljubega Viktorja (Ofenh.) opravičiti.“

Na Gornje-Avstrijskem je bila dopol-nilna volitev v velikem posestvu. Voljeni so „eno-glasno“ prejšnji trije ustavaški kandidati. Po krivici izpuščeni posestniki duhovskega stanú so vložili protest proti volitvi, ker še cesar niso potrdili sklepa drž. zbora, da bi posestniki cerkvenih beneficij volilne pravice ne imeli. Prvo-sednik volilne komisije, dr. Gross, ni hotel pro-testa sprejeti, češ, da protestirati ne more, kdor volilne pravice nema!? V protokolu se je samo zapisalo, da je bil poslan protest, kateri se pa ni sprejel. — Pač prav turske pravne razmere!

Kranjsko. Kakor poroča dopis „iz Ljub-ljane“, je min. Banhans, preden je še na dotično vprašanje grofa Hohenwarta in tovarišev od-govoril, in kljubu mnogobrojnim protestom, ki leže pri gosposkah, volitve v trgov. zbornico odobril! — Kam da pridemo z volitvami, če se tako godi, to sam Bog vé.

Ogersko. V državnem zboru se zdaj ob priliki razprave o dačnih predlogah tako godi, kakor če stranka pravdo zgubi in mora vrh zgube še debelo stroške plačevati. Kakor vsi poškodovanci doktorja oštevajo, se jezé in preklinjajo, tako izdelavajo blizo vsi govorniki dozdanje ministerstva Deakove stranke, češ, da niso državnega gospodarstva prav umele in državno kaso v strašne dolgove strmoglavile. Možje Deakove stranke ne ostajajo na dolgu in očitajo prav togotno nasprotnikom, zakaj da niso svoje gospodarstvene modrosti poprej razkrili. — Baron Sennyey, katoličan in vodja konservativne stranke, govoril je prav dobro in tako, da se sploh misli, da je to bil nja vladni program, da bo toraj ministerstvo njemu izročeno.

Vnanje države. Na Španskem se pričakuje srdita bitva med četami novega kralja Alfonza in Karlisti. Postavni kralj Karol se v svesti svoje pravice in udanosti podložnih pokrajin prav pogumno nosi, ker dobro ve, da je Alfonzeva vlada na Španskem na ravno tako slabih nogah kakor so bile 3 prejšne, ki so se pred njim zdelale: Amadejeva, republikanska za Kastelarja in diktatorja Serrane.

Na Nemškem je Bismarkov drž. zbor osrečil domovino s posilnim civilnim zakonom. Z ozirom na luteranstvo, kteremu ta postava še bolj do živega sega kakor kat. cerkvi, so pa v postavo vzeli §., ki veleva, da vsled te postave „cerkvene dolžnosti gledé poroke in krsta“ niso prekrižane. Čemu je pa nova postava, če naj to pri starem ostane?

Na Angleškem hoče vlada zopet vpeljati kaznen pretepanja, ker se siloviti napadi grozno množijo, lumpi se pa drugači spametovati ne dajo.

Rusko. Po novinah se večkrat bere o skrivnih zarotah in študentovskih homatijah na višjih šolah, nihčer pa prav ne ve, zakaj vse to. V „Vtld.-u“ odkriva dopisnik iz Petrograda uzroke, ki se nam pravi zdevajo. Prusački Nemci — pravi — imajo kakih 100 let sem na Ruskem celó posebnih predpravíc, kterih si vedó po ravnih in krivih potih uloviti in ohraniti. Dve petinki cesarskega dvorstva ste iz Nemcev, pri vojaštvu so tri četrtinke nemških generalov, deloma najvišjih poveljnikov (Kotzebue, Berg, Adlerberg, Kauffmann, Trephof itd.) Na železnicah služijo Prusi kot inženjerji in uradniki, v tem ko so se prošnje ruskim tehnikarjem odbijale. Enako so hoteli tudi vsa zdravniška mesta — počenši od proforskih mest na učiliščih — z Nemci popolniti. In to je uzrok poslednjih homatij na zdraviloznanski akademiji. Ker študenti vedó, kako da ti prusački vsiljenci Ruse povsod od služeb odrivajo, zato se jim vstavlja, kadar le morejo. Ker ni jeden razumnik na Ruskem ne dvomi, da pride prej ali slej do boja med Nemčijo in Rusijo, v kterem bi Nemci na železnicah in v vojaštvu Ru-

som silno nevarni bili, se je začela silna agitacija proti Prusakom, ktere hočejo po vsej ceni iz države spraviti.

Za poduk in kratek čas.

Iz Ptujja v Zagreb, jeseni 1874.

(Potne črtice.)

(Dalje.)

Med prijaznimi pogovori mine hitro čas, brez vesele družbe bila bi tukaj prav dolgočasna vožnja. Od Drave naprej več ur dalječ ne vidiš ni ene vasi, še posamesnih hiš malo; postaje so tako razstavljene, da iz železne ceste sela, mesta skoro ne vidiš. Koprivnica sicer lepo na prijazni planjavi stoji, alj precej je oddaljena od železne proge. Voziš se zmirom zdaj v ožji zdaj v širji dolini; na severno-zapadni strani znižujejo se varždinski hribi ednako slovenskim goricam, le da niso tako z vinogradi obraščeni, temveč z lesovjem. Na južno-vzhodni strani te spremljajo ednaki hribi, zdaj celó blizo pa zopet do pol ure dalječ na strani. Njiv je malo, travnikov pa obilno povsod. Goveda različne barve in konji na paši dozdevali so se mi nizkega plemena. Lesovja je tukaj ogromno veliko, skoro sama hrastovina in bukovje, le tu pa tam je najti nekoliko borovja; — to je namreč del tistih graničarskih šum, za ktere so se zadnje leta Magjari in Hrvati toliko pipali. Magjari so hoteli vso korist za sé imeti, pa pravda je inače iztekla. En del — mislim — dobi dotična dežela, drugi del pa graničarske občine, ki so imele doslej pravico do drv, občine pa razdelijo svoj del na posamesne posestnike, kar se je menda že zgodilo. — Na vseh postajah okoli Kaniže v Medjimurji počenši naprej proti Zagrebu vidili smo mnogo tisoč sežnjev drv nakopičenih, največ kalanih za kurjavo, pa tudi za sodarsko rabo. Velika nesreča bi bila, ako bi ljudstvo, dolgo let vajeno vojaškega nadzorstva, zdaj nenkrat prosto, les preveč vničevalo. Sedanja narodna vlada v Zagrebu bo gotovo skrbela, da se to ne zgodi. Videvšemu te pokrajine, kjer se je menda še malo Slovencev vozilo, se mi je vrinola misel: Hrvaška ima še na svoji zemlji neizmer- nih zakladov, kteri pa čakajo urnih in delavnih kmetovalcev, da jih vzdignejo.

Četrta postaja je Križevac. Mesto ima 5200 stanovnikov. Tu je stolica prečest. škofa zedinjenih grkov, t. j. katoliških Hrvatov, kteri se pa pri božji službi drže obredov vzhodne cerkve. Mesto je vrlo narodno; že več let sem volijo v sabor svojega mestnega župnika za poslanca. — V dveh rečeh se naši brati Hrvati odlikujejo pred svojimi sosedi Slovenci: prvič da pri njih najbolj po mestih narodni duh veje, pri nas pa nemškutarstvo (bržej se tam kmečko ljudstvo narodnej stvari izneveri, kakor pa prebi-

valci mest); drugič da ravno mesta po Hrvaškem večkrat volijo duhovnike za svoje poslance (v sedanjem saboru je mislim 13 duhovnikov), pri nas pa nemčurski mestjani in škriči, kaki prismojen kmetiški nemškutar najbolj kričijo: Nur keine Geistlichen! Tudi na Hrvaškem je po mestih, kakor pri nas mnogo tujcev, in sicer nemških rokodelcev, trgovcev, krčmarjev itd.; v Varaždinu, v Zagrebu, Karlovcu se sliši gosto nemački govoriti, pa tam, kjer gre za narodno reč, za korist dežele, ne poslušajo domačini tujcev, kakor žalibog mnogokrat pri nas, in ne volijo zagrizenih narodnih nasprotnikov, — Reuterjev, Brandsteterjev, Seidelnov in tem enakih narodnih odpadnikov, temuč može, o kterih so prepričani, da jim sree gorko bije za tlačeno domovino. Narod, ki je tujščine hlasten, je že propal, alj je propadu blizo!

Pri naslednji postaji Gradec se železni cesti pridruži velika vozna cesta, ki pride iz Belovara in gornje Slavonije; tu je največ ljudi čakalo na vlak. Odtod so še tri štacije do Zagreba, namreč: Vrbovec, Dugoselo in Sesvete. Od teh krajev smo zarad teme le malokaj zamogli razločiti. Željno gledajoče, ali ne bo skoro konec dolgega ropotanja in stresovanja na železnici, nas naenkrat naš mladi pravnik opozori na dolgo rajdo prijaznih luči, ki nam od dalječ nasproti migljajo. „Evo, gospoda, Zagreb!“ — Po kakih 9 ur dolgi vožnji je nama bil ta glas res prav prijeten. Na postaji bila je prva skrb najeti si voz; prvi kočijaž, ki nam pride pred oči, je bil iz gostilnice k „lovskemu rogu“, ter zagotavlja, „da ima tamo praznih sobá za prenočiti?“ Ko pa blizo 9. ure k „lovskemu rogu“ pridema, zveša s začudenjem, da ni ne ene sobe več prazne! Našega potnega tovariša, mladega pravnika, je na kolodvoru pričakovalo več prijateljev; vse najdema pri „lovskemu rogu“, sprejeta kot stara znanca, dasi razun enega nikoga poznala nisva. Koliko skrb so imeli sedaj ti blagi mladeniči, nama poiskati stanovanja! Na vse kraje razpošiljajo sluge, pa glas za glasom prihaja, da nikde prenočišča dobiti ni! — Med tem se pogovarjamo in čudil sem se, kako te mlade ljudi vse zanimiva, kaj da se na Slovenskem godi; kako srčno pomilujejo našo neslogo, kako gorko nam želijo sprave, da se s zedinjenimi močmi kakor pred leti hlabro borimo s krutimi, mogočnimi sovražniki! Čudil sem se nad toliko prijaznostjo, nad tako vljudnem, najodličnejem obnašanju. Nehoté mi pridejo na misel naši dijaki, zmed kterih bi pač mnogemu želeti bilo, da se gre — v Zagreb od pravnikov jugoslovsanskega vseučilišča vljudnosti učit, ktere pri marsikterem naših „akademikarjev“ pogrešamo. — Hišni gospodar nama hoče v svoji kavarni dati prenočišča, ko nama naznani eden razposlanih slug, da je pri „zlatom jagnjetu“ še jedna soba prazna. Z glasnim „živio“ naju vsi pozdravijo in lahko noč želijo, midva odrineva in bila sva z svojim stanovanjem pri jagnjetu jako zadovoljna. (Dalje prih.)

Razne stvari.

(*Prezvizišeni škof Strosmajer*) so bili, kakor se poroča iz zanesljivih virov, o novem letu, ko so sv. Očetu sreče voščiti prišli, od papeža prisrčno sprejeti in pozdravljeni. Po tem takem je govorjenje liberalcev, češ, da je biškup Strosmajer njih zaveznik, zgolj zmišljotina, kakor večjidel vsa njih baharija.

(*Slovenec na visokem mestu*) kje? vprašaš. Na Hrvatskem! Kakor namreč „Pučki prijatelj“ poroča, imenovan je dosedanji svetovalec sodnijski v Varaždinu, Slovenec gosp. Sevnik, za predsednika banskega stola (najvišje dež. oblasti) v Zagrebu. — Ozrite se po načelnikih na slov. zemlji, če najdete kde Slovenca po duhu in značaju? In zakaj ne? Zato ne, ker podpirajo Slovenci pri volitvah sistemo nemške sape.

(*Prevelika varčnost.*) Vodstvo ogerskih železnic dalo je z ozirom na varčnost od 1. dec. l. l. iz vozov 4. razreda odstraniti klopi. Temu pristavlja „Zagreb. gosp. list“, iz kterega smo to posneli: „Nije li tu istinita naša poslovice: „plotove pali, a pepel prodaje?““

(*Varujte se goljufov in sleparjev!*) Ni dolgo, kar je hodil po Mariboru in okolici mlad človek, ki je dobro govoril slovenski in nemški, po imenu Gvido Geyer, če je ime pravo, kajti se je poznej Šubir imenoval. Zna silno slado-medeno govoriti in pravi, da je bil na Hrvaškem oskrbnik pri neki grajščini. Na št. Pavelski pristavi v Lembahu se je neke dni mudil, ter je pristavnika za par gld. ogulil, mu nekatere pisma in več fotografij pograbil, si je dal v Gradcu tudi listke natisniti kot oskrbnik št. Pavelskih posestev v Lembahu, in s tim je poznej tamkaj sleparil, rekši, da ima sira, sirovega masla, mesa, zabeli, žita, vina, konjev itd. na prodaj. Neki Gradčan mu je nadal na te reči nekoliko desetakov, ter je poslal svojega službenika z žaklji tje; še le v Mariboru je pa zvedel, da je opeharjen, ter se je moral s praznimi žaklji nazaj vrniti. Na tukajšnega pristavnika je dal tudi dvakrat v tej zadevi telegrafirati, da je tako v Gradcu lože goljufal. Tudi v Mariboru si je vedel pri odličnih osebah denarja prislepariti. — Naj se tedaj vsakdo varuje in se ne da komur si bodi na led speljati. Kogar ne poznaš, ne spuščaj se ž njim v nobeno barantijo. Tudi ni dobro takošnjim tujcem svoje blago razkazovati, ker se je bati, da je goljuf s tatovi in roparji v zavezi. Posebno cerkvene dragocenosti so v nevarnosti, ako se takošnjim sleparjem kažejo.

(*Na vislicah je končal*) žid Leop. Fréuth, ki je lani na jesen v železniškem vozu med Olomuccem in Prostějovim na Moravskem zaklal v vagonu spečega kupca Kačera, ter ga — ker sta v vagonu sama bila, oropal. Porotniki so ga dne 23. nov. p. l. dvojnega hudodelstva krivega spoznali, sodnija pa v smrt na vislicah obsodila, ter so svetli cesar to obsodbo potrdili. Obesili so

ga med zidovjem okr. sodišča v Olomucu dné 29. jan. Pred smrtjo je bajé pred sodnijskimi uradniki in rabeljnom izrekel: „Zdravo, gospodje, pri- zanesite mi moj čin!“

(Zastopniki banke „Slovenije“ na Štajerskem):

Petrovče,	Potočnik Gustav,	učitelj;
Rajhenberg,	Pavlica Jos.,	poštar;
Rogatec,	Kovačič A.,	c. k. preglednik;
Zg. Radgona,	Drofenik Dav.,	koncipijent;
Solčava,	Herbe A.,	orglar;
Sladka Gora,	Pezdevšek Mat.,	učitelj;
Središče,	Šejnkovič And.,	poštar;
Slatina,	Čokele Jur.,	trgovec;
Sl. Bistrica,	Stepišnik Lovro,	posestnik;
Šoštanj,	Jerič Jože,	tajnik;
Št. II na Go- ričkem,	Svaty Alois,	poštar;
St. Lenart, v sl. gor.,	Golob Jože,	koncipijent;
Št. Miklavž,	Robič Marko,	učitelj;
St. Marjeta,	Mikl Tom.,	posestnik;
Sl. Gradec,	Bouvier Ad.,	trgovec;
Tlake,	Mikuš Nace,	posestnik;
Vransko,	Oset J. S.,	trgovec;
Videm,	Žnidaržič Jan.,	posestnik;
Zdole,	Pregl Iv.,	trgovec;
Parižle,	Prislan F.,	posestnik;
Zagorje,	Dornik A.,	župan;
Podčetrtek,	Sredenšek Iv.,	župnik;
Marbeg,	Vrabič Mat.,	c. k. preglednik;
Poljane,	Slatorepič Mat.,	posestnik;
Šmarje,	Jurkovič Fr.,	učitelj.

(Izpred celjske sodnije) 25. prosinca bil je N. Arzenšek iz Šmarja kriv spoznan hudodelstva po- žiganja in v 12letno težko ječo obsojen; 26. bil je M. Weg, tožen zavoljo požiganja, nekriv spo- znan in izpuščen; 27. bil je Božič Jož. kriv spo- znan hudodelstva uboja in v 18mesečno težko ječo obsojen. —

Tržna cena pretekli teden	V Mari- boru		V Ptuju		V Celju		V Varaž- dinu	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Pšenice vagan	4	60	4	30	5	—	4	30
Rži	3	80	3	50	3	80	3	30
Ječmena	3	70	3	—	2	40	—	—
Ovsa	2	20	2	—	2	—	1	75
Turšice (koruze) vagan .	3	10	2	70	3	50	2	60
Ajde	2	60	2	40	3	20	2	10
Prosa	3	70	—	—	3	—	—	—
Krompirja	2	10	1	80	2	—	1	50
Sena cent	1	80	2	—	1	20	1	—
Slame (v šopkih)	1	40	1	40	—	80	1	30
„ za steljo	—	80	1	—	—	60	—	90
Govedine funt	—	27	—	30	—	24	—	22
Teletine	—	31	—	28	—	28	—	24
Svinjetine	—	32	—	28	—	36	—	26
Slanine	—	36	—	33	—	36	—	28

Loterijne številke:
V Trstu 30. januarja 1875: 16 6 4 18 40
Prihodnje srečkanje: 13. februarja 1875.

Ponudba.

Sprejme se pri podpisanem pod prav ugod- nim pogojem fant, kateri se je že mizarskega učil ali se še uči, in ima veselje za bolj fino delo.

3—3

A. Dragar, v Samoboru.

Priporočba.

Podpisani izdeluje nove, ponavlja stare altarje in tabernakeljne v vseh najnovejših slogih, podobe in enake cer- kvene reči ter jih lepo pozlačuje in okusno izslikuje in sicer po

prav nizki ceni.

Priporočba se toraj vsem častitim du- hovnikom in podpornikom cerkvene umet- nosti, in tudi svojim slovenskim bratom in rodoljubom.

Delavnica se nahaja v Šrnel'novi hiši šte. 185. v Mariboru.

2—3

Oroslav Čuček.

Naznanilo.

1—3

Pri podpisanem se je že začelo olje de- lati. Preša je izvrstna; bila je na ptujski raz- stavi z diplomo in bronasto medaljo odlikovana, stiskuje pa tako močno, da se pri dobrem semenu iz vagana nad 10, celo do 13 pintov olja nalije. Tudi za mesiti je posebna mašina. Ker za stis- kavanje eden človek zadostuje, je za polovico ljudi manje treba, kakor pri drugih oljnih prešah. Olje se pa dela iz vsake sorte semena: iz bučnic, orehov, konopelj, lena, maka, stranika, solnčnice itd. Plačuje se samo 6 kr. od pinta. De- lalo se bo še 5 tjednov po velki noči. Seme za olje zamenjati je vselej mogoče.

Tomaz Krajnc, vulgo Malec,
mlinar v Frajhami.

2—2

Razglas.

Na štajerski deželni sadje- in vinorejski šoli blizo Maribora se ima popolniti mesto prvega učitelja in pristava (adjunkta); z spričevali potr- jene prošnje za to mesto naj se do 12. febr. 1875 pošljejo štaj. deželnemu odboru v Gradcu.

(Natančnejše naznanilo glej v „Gosp.“ šte. 4. od 21. jan.)